

Afdeling: Uddannelse og Mobilitet
Journal nr.: 19/7614
Dato: 1. april 2020

Udarbejdet af: Morten Hvideland-Olsen
E-mail: mho@rsyd.dk
Telefon: 2920 1042

Bilag 2: Notat vedr. ansøgningen om htx i Vejen

1. Baggrund

Vejen Business College (herefter VBC) og Vejen Gymnasium (herefter VG) søger om godkendelse til et htx-udbud i Vejen. Administrationen har vurderet sagen ud fra fem kriterier, som gennemgås nedenfor.

2. Vurdering

Kapacitet og tilgængelighed

Indledningsvist kan det konstateres, at der er ledig kapacitet hos de fem nærmeste htx-udbydere i hhv. Esbjerg, Kolding, Ribe, Haderslev og Grindsted. Der er således mulighed for, at de unge fra Vejen Kommune på nuværende tidspunkt kan få plads på htx-uddannelsen, hvis de er villige til at transportere sig ud af kommunen.

For de unge, der bor i Vejen by, er det administrationens vurdering, at der pt. er en rimelig god tilgængelighed til htx, idet transporttiden fra Vejen st. til udbuddet i Kolding er på ca. 35 minutter (offentlig transport). Et htx-udbud i Vejen by ville naturligvis være forbundet med en noget kortere transporttid for de lokale unge i byen.

For langt de fleste unge, der ikke bor i eller lige omkring Vejen by, er der tale om en væsentligt længere transporttid til det nærmeste htx-udbud. Et udbud i Vejen ville derfor kunne gøre uddannelsen væsentligt mere tilgængelig for denne gruppe, end det er tilfældet pt.

Administrationen har i den forbindelse undersøgt transporttiderne med offentlig transport fra centrum af Vejen Kommunes syv største byer (foruden Vejen) til nærmeste htx-udbud. Det drejer sig om byerne Askov, Brørup, Bække, Holsted, Jels, Rødding og Skodborg, der alle har over 1.000 indbyggere. På den baggrund kan der drages følgende konklusioner:

- Fra centrum af hver af de syv byer i Vejen Kommune kan nærmeste htx-udbud nås inden for 60 minutters transporttid, hvilket i fordelingsudvalgssammenhænge betragtes som en "rimelig transporttid".
- Fra fire af byerne kan nærmeste htx-udbud endvidere nås inden for 45 minutters transporttid.
- I samtlige byer med undtagelse af Holsted, vil et htx-udbud i Vejen give anledning til en reduceret transporttid varierende mellem 12 og 41 minutter.
- Mindste reduktion i transporttid ses i forhold til Rødding (hvor der pt. er ca. 40 minutters transport til udbuddet i Ribe og hvor et udbud i Vejen kun vil betyde ca. 10 minutters reduktion), mens de største reduktioner ses i forhold til Askov og Skodborg (henholdsvis 38 og 41 minutter).

Det skal understreges, at ovenstående undersøgelse er foretaget med udgangspunkt i centrum af de syv byer. Hermed tages der ikke højde for, at den faktiske transporttid ofte kan være længere, idet den også kan inkludere en kortere eller længere rejse fra den uddannelsessøgendes bopæl og frem til det lokale trafikcenter eller centrale stoppested.

I en tidligere opgørelse foretaget af Region Syddanmark, fremgår det således også, at der i Vejen Kommune på daværende tidspunkt var en relativt høj andel af unge, der havde mere end 60 minutters transporttid til nærmeste htx-udbud.¹

¹ I opgørelsen, der er fra 2016, fremgår det, at andelen af unge i Vejen Kommune med mere end 60 minutters transporttid til nærmeste htx-udbud på daværende tidspunkt var 35 procent. Til sammenligning var regionsgennemsnittet 10 procent. Det skal dog bemærkes, at det nye udbud i Ribe vil have reduceret disse andele.

Samlet set er det administrationens vurdering, at selvom der pt. er ledig kapacitet på htx-uddannelsen i de omkringliggende byer, så vil et nyt htx-udbud i Vejen resultere i en væsentligt forbedret tilgængelighed til htx-uddannelsen for hovedparten af kommunens unge.

Demografi og elevgrundlag²

For at kunne vurdere elevgrundlaget for et htx-udbud i Vejen, vil det være relevant både at kigge på den demografiske udvikling og de unges søgemønstre.

Hvad den demografiske udvikling angår, så er antallet af 15-16-årige i Vejen Kommune faldet med ni procent siden 2010. Frem mod 2030 ventes et yderligere fald på 19 procent.

Hvad de unges søgemønstre angår, var der i perioden 2015-2018 i gennemsnit ca. 30 førstprioritetsansøgere fra Vejen Kommune til htx-udbuddene uden for kommunen. I 2019 og 2020 er tallet steget til ca. 40 ansøgere. Det må forventes, at nogle af de tilsvarende fremtidige htx-ansøgere i stedet ville vælge Vejen som uddannelsesby, hvis der etableres et htx-udbud der.

Administrationen antager desuden, at nogle af de unge fra Vejen Kommune, der i dag søger eksempelvis en naturvidenskabelig stx, fremover kunne være i målgruppen for et lokalt htx-udbud. Administrationen antager imidlertid også, at nogle unge i Vejen Kommune, selv ved et htx-udbud i Vejen, fortsat ville søge htx uden for kommunen. Enten ud fra et tilgængelighedsperspektiv for de unge, der bor i udkanten af kommunen tættere på de eksisterende udbud, eller ud fra ønsket om at få del i det bredere udbud af studieretninger og valgfag, der naturligt vil kunne findes hos de større udbydere i Esbjerg og Kolding.

På den baggrund er det administrationens vurdering, at der kan vise sig at være elevgrundlag for et lille htx-udbud i Vejen, men at det er uvist, hvorvidt man kan nå op på de to spor pr. årgang, som ministeriet anser som et minimum ved et nyt udbud.

Indvirkning på de eksisterende htx-udbydere³

Administrationen noterer sig, at et nyt htx-udbud i Vejen vil kunne reducere optaget hos de eksisterende udbydere, jf. høringsvarene.

Siden 2015 har htx-uddannelsen på Rybners i gennemsnit modtaget ca. 12 ansøgere fra Vejen Kommune, svarende til ca. ni procent af det samlede ansørgetal. HANSENBERG har i samme periode i gennemsnit haft ca. 16 ansøgere (21 procent). Erhvervsgymnasiet Grindsted oplyser, at de pt. kun har en enkelt htx-elev fra Vejen Kommune indskrevet, men at de i år har modtaget tre ansøgninger fra unge bosat i Vejen Kommune. På Ribe Katedralskole er det en ud af 14 ansøgere, der kommer fra Vejen Kommune.

Jf. tidligere, er det administrationens vurdering, at nogle ansøgere fortsat vil vælge de nuværende udbud, selv hvis der etableres et nyt udbud i Vejen, mens andre igen formodes at ville foretrække Vejen.

I det omfang Rybners og HANSENBERG måtte miste ansøgere til et udbud i Vejen, vurderes dette at kunne indskrænke bredden i studieretningsudbuddet, uden at det dog truer udbuddets eksistens.

Hvad Erhvervsgymnasiet Grindsted angår, så har ansørgtallet de seneste fire år ligget mellem 13 og 21 ansøgere. Det betyder, at hver eneste ansøger er vigtig for Erhvervsgymnasiet Grindsted i bestræbelserne på at opretholde udbuddet.

Det samme billede gør sig gældende for det nye htx-udbud på Ribe Katedralskole, hvor man ved opstarten i år har modtaget 14 ansøgere, heraf en enkelt fra Vejen Kommune (syv procent).

Hensigten med det nye udbud i Ribe, som regionsrådet indstillede til godkendelse i september 2017, var at forbedre tilgængeligheden til htx, bl.a. for den sydlige del af Vejen Kommune. Det bemærkes derfor, at optageområdet for et muligt nyt udbud i Vejen delvist vil overlappe med optageområdet for det nyetablerede htx-udbud i Ribe, hvilket alt andet lige ikke er hensigtsmæssigt ud fra et uddannelsesdækningsperspektiv.

16 procent af Ribe Katedralskoles samlede ansøgerfelt til uddannelserne stx, hf og htx i 2020 kommer fra Vejen Kommune, og heraf kommer fire ud af fem ansøgere fra postdistrikt Rødding. Dette søgemønster viser,

² Kilder: www.statistikbanken.dk, www.uddannelsesstatistik.dk og regionens egne opgørelser.

³ Kilde: www.uddannelsesstatistik.dk og regionens egne opgørelser.

at Ribe Katedralskole pt. formår at tiltrække ansøgere fra (mestendels) den sydlige del af Vejen Kommune til uddannelser, der også udbydes i Vejen.

Søgemønstret indikerer også, Ribe Katedralskole antageligt fortsat vil kunne tiltrække ansøgere fra Vejen Kommune til deres htx, selv efter etableringen af et nyt htx i Vejen, fordi der særligt i Rødding synes at være en vis tradition for at en del af de unge søger mod gymnasiale uddannelser i Ribe.

Til trods for dette ræsonnement, er det dog administrationens klare vurdering, at et nyt htx-udbud i Vejen vil kunne reducere optaget hos de eksisterende udbydere, herunder at det nyetablerede udbud i Ribe vil få bedre muligheder for at komme fra start og på sigt blive bæredygtigt, hvis der ikke etableres et nyt htx-udbud i Vejen.

For så vidt angår EUC Syd i Haderslev, kan det ikke udelukkes, at de også modtager en eller flere ansøgere fra Vejen Kommune, men administrationen er ikke i besiddelse af data herfor. De meget lange transporttider fra Vejen Kommunes otte største byer til EUC Syd i Haderslev (alle over 60 min) indikerer dog, at kun få unge i Vejen Kommune måtte søge mod Haderslev. Udbuddet i Haderslev er dog et meget lille udbud på størrelse med det i Grindsted og Ribe og er derfor også afhængig af hver eneste ansøger for at kunne bestå.

Relevans i lyset af regionsrådets mål for uddannelse og arbejdskraft

I Region Syddanmarks handlingsplan for uddannelse og arbejdskraft indgår målet "Flere med STEM-kompetencer". Dette indebærer bl.a. et politisk ønske om at flere skal vælge en science-uddannelse. På ungdomsuddannelsesniveau indbefatter dette den tekniske studentereksamen (htx).

Set i det lys, finder administrationen det problematisk, at søgningen til htx i Syddanmark har ligget nogenlunde konstant siden 2013. Administrationen vurderer på den baggrund, at det er positivt, at VBC og VG tager initiativ til at få flere unge til at søge htx. Administrationen anerkender samtidig, at der både fra kommunal side og fra det lokale erhvervsliv næres et stærkt ønske om at kommunens unge kan gå på htx i Vejen, bl.a. ud fra et arbejdskraftsperspektiv.

Samfundsøkonomisk hensigtsmæssighed

Administrationen hæfter sig ved, at et htx-udbud i Vejen vil være forbundet med udgifter bl.a. til opbygningen af tilstrækkelige værkstedsfaciliteter for at kunne varetage htx-uddannelsen. VBC og VG anslår de samlede etableringsomkostninger til køb af inventar og udstyr, indretning af værksted, løn til ledelse inden studiestart i august 2021 og markedsføring til at andrage kr. 1.650.000.

Set i lyset af, at der er ledig og rimeligt tilgængelig kapacitet hos de omkringliggende htx-udbydere i Esbjerg, Ribe, Grindsted, Kolding og Haderslev, kan sådanne investeringer være samfundsøkonomisk uhensigtsmæssige.

Hvis det viser sig, at et nyt htx-udbud i Vejen vil kunne trække flere unge til uddannelsen samlet set, kan investeringen dog vise sig fornuftig.